

Helsinki 22.6.2005

Dnro 2083/4/03

Dosentti, yliassistentti (mvs)
Jouni Luukkainen
Castreninkatu 10 C 53

00530 HELSINKI

PÄÄTÖS KANTELUUN

1 KANTELUKIRJOITUS

Jouni Luukkainen osoitti 17.9.2003 kirjoituksen eduskunnan oikeusasiamiehelle. Kirjoituksessaan Luukkainen arvostelee Espoon kaupungin suomenkielistä koulutuskeskusta, joka hänen käsityksensä mukaan on ottanut lainvastaisella ja puutteellisella tavalla huomioon 1.8.2003 voimaan tulleen uskonnonvapauslain (453/2003) sekä perusopetuslain 13 §:n ja lukiolain 9 §:n muuttamisesta annettujen lakien uskonnon- ja elämäncatsomustiedon opetusta koskevat uudet säännökset (454/2003, 455/2003).

Kantelija esittää kirjoituksen liitteenä oleviin asiakirjoihin viitaten, että

- 1) koulutuskeskus ei ole asianmukaisesti varautunut uuden uskonnonvapauslain voimaantuloon,
- 2) koulutuskeskus on unohtanut sen, että lukiossa päätösvalta katsomus aineissa siirtyi uudistuksen myötä huoltajalta opiskelija itselleen,
- 3) koulutuskeskuksen tiedottaminen ei kata kaikkia niitä, joita se koskee,
- 4) koulutuskeskus katsoo väärin, että rekisteröidyn uskonnollisen yhdiskunnan oman uskonnon opetuksen järjestyttyä siihen tai enemmistön uskonnon opetukseen olisi osallistuttava,
- 5) koulutuskeskus rajoittaa osanotto-oikeutta koulun korvaavaan opetukseen tai lukion korvaaviin kursseihin,
- 6) koulutuskeskus ei ole varautunut järjestämään poikkeuksellisia suoritusoikeuksia puutteellisen ja virheellisen tiedotuksensa korvaamiseksi,

- 7) koulutuskeskuksen passiivisuus suuntautuu uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomia vastaan ja
 8) koulutuskeskus tulkitsee rajoittavasti perustuslain 11 §:ää ja toimii vastoin eduskunnan kantaa uskonnollisista tilaisuuksista omantunnon syistä vapautumisessa.

Kantelukirjoitukseen on liitetty seuraavat liitteet:

- Marita Uittamon muistio 5.8.2003; Uusi uskonnonvapauslaki ja katsomusaineopetus Espoossa, tiivistelmä, Liite (a),
- SUKO, Marita Uittamo 22.8.2003; Yhtenäinen menettelytapa katsomusaineisiin ohjaamisessa, Liite (b),
- Espoon kaupungin verkkosivu 5.8.2003, Marita Uittamo; Uusi uskonnonvapauslaki ja katsomusaineiden opetus Espoossa, Liite (c),
- Opetushallituksen tiedote 20 – 21/6.2003, Liite (d),
- Espoon kaupunki, opetus- ja kulttuuritoimi, suomenkielinen koulutuskeskus; Uskonnon ja elämänskatsomustiedon opetus lukiossa, ilmoitus/päätös, Liite (e),
- Espoon kaupunki, opetus- ja kulttuuritoimi, suomenkielinen koulutuskeskus; Uskonnon ja elämänskatsomustiedon opetus peruskoulussa, ilmoitus/päätös, Liite (f),
- Espoon kaupunki, suomenkielinen koulutuskeskus; Opiskelijan osallistuminen uskonnon harjoittamiseen kouluyhteisön uskonnollisissa tilaisuuksissa, ilmoituskaavake, Liite (g),
- Espoon kaupunki, suomenkielinen koulutuskeskus; Oppilaan osallistuminen uskonnon harjoittamiseen kouluyhteisön uskonnollisissa tilaisuuksissa, ilmoituskaavake, Liite (h),
- Jouni Luukkaisen muistio 15.9.2003; Koulun uskonnollisista tilaisuuksista vapautuminen. Liite (i).

Kantelija lähetti 20.9.2003 lisäkirjoituksen. Lisäkirjoituksen mukaan Espoon kaupungin suomenkielinen koulutuskeskus ei toteuta elämänskatsomustiedon opetuksen järjestelyä kaikille uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomille perusopetuksen oppilaille uuden uskonnonvapauslainsäädännön mukaisesti eli niin, että oppilaat osallistuvat tähän opetukseen, ellei huoltaja ilmoita häntä evankelis-luterilaisen enemmistön uskonnonopetukseen. Koulutuskeskus toteuttaa lisäkirjoituksen mukaan tämän käytännön vain koulutulokkaiden suhteen. Aiemmin aloittaneen uskonnonopetuksessa olevan oppilaan osalta koulutuskeskus lisäkirjoituksen mukaan ilmeisesti pitää oppilaan huoltajan aiempaa pidättymistä vaatimasta oppilaalle vapautusta tästä uskonnonopetuksesta uuden lain toteuttavana ilmoituksena oppilaan osallistumisesta tähän uskonnon opetukseen.

Lisäkirjoituksen liitteenä oli muistio: SUKO 22.8.2003, Marita Uittamo; Yhtenäinen menettelytapa katsomusaineisiin ohjaamisessa.

2 SELVITYS

Espoon kaupungin suomenkielinen koulutuskeskus antoi 12.11.2003 selvityksensä kantelukirjoituksen johdosta. Kantelija lähetti 29.12.2003 vastineensa Espoon kaupungin selvityksen johdosta. Espoon kaupungin koulutuskeskuksen selvitykseen oli liitetty kahdeksan asiakirjaa.

Opetushallitus antoi pyynnöstäni 18.3.2005 lausunnon tämän kirjoituksen ja samaa asiaa koskevien eräiden muiden kantelukirjoitusten johdosta.

Jäljennös Opetushallituksen lausunnosta on tämän päätöksen liitteenä.

3 RATKAISU

3.1 Varautuminen uskonnonvapauslain voimaantuloon

Espoon kaupungin suomenkielisen koulutuskeskuksen antaman selvityksen mukaan koulutuskeskus toteutti syksyllä 2000 jokaista Espoon koulua koskevan perusteellisen katsomusaineopetusta koskevan kartoituksen. Tällöin selvitettiin muun muassa se, miten 1.1.1999 voimaan astuneet uudet perusopetus- ja lukiolait katsomusaineopetuksessa toteutuivat. Vuosina 2001 - 2002 saatiin katsomusaineita koskevat opetusjärjestelyt koko suomenkielisen koulutuskeskuksen piirissä silloisen uskonnonvapauslain ja koululakien mukaisiksi. Samaan aikaan koulutuskeskus alkoi informoida rehtoreita uudesta uskonnonvapauslaista ja huolehtia siitä, että rehtorit tietäisivät, miten prosessi etenee. Ensimmäiset ohjeet uudesta uskonnonvapauslaista kouluopetusta koskevine menettelytapoineen saatiin 14.11.2002 Opetushallituksen vähemmistöuskontojen opetusjärjestelyjä koskevassa seminaarissa Helsingissä. Seminaariin osallistujat saivat laajan materiaalipaketin siitä, mitä uusi uskonnonvapauslaki kouluopetuksessa merkitsee kunkin katsomuksen kohdalla. Tältä pohjalta annettiin Espoossa alustavat ohjeet ja rehtoreille otsikolla "Katsomusaineohjeita rehtoreille koulutulokkaita varten". Tuolloin huomioon otettiin se, että voimassa oli vanha uskonnonvapauslaki, mutta kouluvuoden alkaessa 1.8.2003 tulisi voimaan uusi uskonnonvapauslaki. Tuolloin ei kuitenkaan ollut tietoa siitä, milloin laki vahvistettaisiin. Suomenkielisessä koulutuskeskuksessa pyrittiin silti ennakoimaan se, että uusi uskonnonvapauslaki tulisi voimaan seuraavan lukuvuoden alkaessa. Tiedottamisella uudesta laista ajoissa pyrittiin estämään se, että tieto menisi myöhässä ja vaikeuttaisi uuden lukuvuoden alkamista.

Selvityksen mukaan suomenkielinen koulutuskeskus tiedusteli Opetushallitukselta sähköpostitse ja puhelimitse sitä, oliko saatavilla valtakunnallisia lomakkeita rehtoreiden käyttöön odotettavasti monenlai-

sia tulkintoja synnyttävän lain toteuttamiseksi koulu- ja huoltaja-/opiskelijatasolla. Samalla koulutuskeskus selvitti, oliko saatavilla ohjeistusta kouluyhteisön uskonnollisiin tilaisuuksiin osallistumisesta. Lomakkeet luvattiin toimittaa, kun laki oli vahvistettu. Lomakkeita ei ollut tämän selvityksen antamiseen mennessä vielä tullut opetushallitukselta.

Keväällä 2003 Espoon suomenkielisessä koulutuskeskuksessa alettiin kehittää nk. "liittymislomakkeita" perus- ja lukio-opetusta varten. Lomakkeissa pyrittiin ottamaan huomioon uusi uskonnonvapauslaki. Lomakkeet lähetettiin useampaankin kertaan erilaisille asiantuntijoille kommentoitaviksi.

Espoon suomenkielisen koulutuskeskuksen selvityksen mukaan kaupungissa tehtiin perusteellinen pohjatyö, jolla pyrittiin varautumaan uuden uskonnonvapauslain voimaan tuloa. Samalla pyrittiin koko ajan korjaamaan mahdollisia puutteita, väärinkäsityksiä tai epätarkkuuksia. Edelleen suomenkielisessä koulutuskeskuksessa on selvityksen mukaan varauduttu muuttamaan ohjeita ja korjaamaan virheitä, mikäli niitä ilmenee.

Kannanotto

Edellä esitettyyn viitaten totean, että kantelijan arvostelu, joka kohdistuu kaupungin varautumiseen uuden uskonnonvapauslain voimaan tuloon, ei käytettävissäni olevan selvityksen perusteella anna puoleltani aihetta toimenpiteisiin.

3.2 Katsomusaineita koskeva päätösvalta

Kantelija pitää virheenä sitä, että uskonnon ja elämänselostustiedon opetusta koskevan ilmoitus-/päättölomakkeen (e) mukaan päätösvalta ei ole opiskelijalla itsellään vaan lomakkeessa tiedustellaan huoltajan kantaa.

Koulutuskeskuksen selvityksessä myönnetään lomakkeen allekirjoituskohdasta koskeva virhe ja todetaan, että alaikäinen opiskelija allekirjoittaa itse lomakkeen. Selvityksen mukaan virhe on korjattu 22.9.2003.

Kannanotto:

Totean, että koulutuskeskus on myöntänyt lomakkeessa olleen virheen ja korjannut sen, eikä asia näin ollen anna puoleltani aihetta enempään.

3.3

Koulutuskeskuksen tiedotuksen kattavuus

Kantelija arvostelee koulutuskeskuksen jakamaa muistiotta, joka koskee yhtenäistä menettelytapaa katsomusaineisiin ohjaamisessa (liite

b) ja jonka mukaan kysely ja ohjaus annetaan vain uusille oppilaille. Entiset oppilaat jatkavat aiemmin valittua katsomusaineopiskeluaan.

Espoon suomenkielinen koulutuskeskus viittaa selvityksessään Opetushallituksen tiedotteen (20. - 21.6.2003, liite d) sivulle 4, jonka mukaan "Siirtymävaiheessa enemmistön uskonnon opetukseen osallistuvien muihinkin uskonnollisiin yhdyskuntiin kuuluvien ei tarvitse enää erikseen ilmoittautua kyseiseen opetukseen".

Koska uusi uskonnonvapauslaki kaupungin selvityksen mukaan vahvistettiin vasta kesäkuussa 2003 eikä sen jälkeen tulleissa Opetushallituksen ohjeissa enää mainittu jokaista luokkaa erikseen koskevasta kyselystä, Espoon kouluja ohjeistettiin siten, että kysely tehtiin peruskoulun ja lukion aloittaville, muilta paikkakunnilta muuttaville sekä kaikille niille, jotka halusivat katsomusaineopiskelunsa vaihtaa. Käytössä oli suomenkielisessä koulutuskeskuksessa laadittu lomake. Valinnan sai ilmoittaa myös muulla tavoin kirjallisesti. Vanhempainilloissa ja joidenkin koulujen kotisivuilla asia selvitettiin kaikille huoltajille.

Kaupungin selvityksen mukaan katsomusaineen voi kuitenkin lain mukaan vaihtaa minä kouluvuonna tahansa. Suomenkielisessä koulutuskeskuksessa pyrittiin kuitenkin siihen, että kaikki muutokset vuosittain tehtäisiin elokuun aikana, koska koulujen lukujärjestyksiä ei mielellään vaihdeta kesken vuoden. Muutoksia tehdään kuitenkin myös lukuvuoden aikana.

Kannanotto

Olen eräässä toisessa uskonnonvapauslain soveltamista koskevassa päätöksessäni käsitellyt Opetushallituksen edellä mainitun tiedotteen kohtaa, joka koskee oppilaan uskonnon/elämänkatsomustiedon opetuksen vaihtoehtoja. Tämän toisen kantelukirjoituksen mukaan Opetushallituksen tiedotteen kyseinen kohta on ollut omiaan ohjaamaan kouluja lainvastaiseen menettelyyn.

Opetushallitus totesi tuon kantelun johdosta antamassaan lisäselvityksessä, ettei virasto ollut tiedotteessaan ottanut kielteistä kantaa katsomuksen muuttamiseen, vaikkakin on katsonut, että lähtökohtaisesti katsomus on luonteeltaan suhteellisen pysyvää. Opetushallitus viittasi selvityksessään edelleen korkeimman hallinto-oikeuden antamaan päätökseen (25.11.2004, taltio nro 3007), jonka mukaan voitaneen Opetushallituksen mielestä päätellä, että ennen lain muutosta uskonnon opetukseen osallistuvien uskontokuntiin kuulumattomien osaltakin heidän osallistumisensa edelleen opetukseen edellyttäisi huoltajien nimenomaista tahdonilmaisua. Sen vuoksi myös muihin uskonnollisiin yhdyskuntiin kuuluvien oppilaiden osallistuminen enemmistön uskonnon mukaiseen uskonnonopetukseen edellyttäisi heidän huoltajiensa nimenomaista tahdonilmaisua.

Opetushallitus katsoi asiasta antamassaan selvityksessä, että viraston tiedote kaipasi täsmennystä siltä osin, kun siinä oli kysymys niistä

enemmistön uskonnon opetukseen osallistuvista, jotka ovat ennen lainmuutosta tehdyn ratkaisunsa perusteella jatkaneet uskonnonopetuksen osallistumisvelvollisuuttaan.

Totean, että Espoon suomenkielinen koulutuskeskus on perustanut kantelukirjoituksessa arvostellun muistion Opetushallituksen julkaisemaan tiedotteeseen. Opetushallitus on sittemmin ilmoittanut tarkastavansa tiedotteensa edellä mainitulta osin. Kysymys Espoon kaupungin suomenkielisen koulutuskeskuksen tiedottamisen kattavuudesta ei tämän vuoksi anna aihetta puoleltani enempään.

3.4

Oman uskonnonopetuksen pakollisuus ja korvaava opetus

Kantelukirjoituksen kohdissa 4 ja 5 väitetään, että Espoon suomenkielisen koulutuskeskuksen laatimien tiedotteiden (liitteet a – c) mukaan katoliseen kirkkoon tai johonkin islamilaiseen uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluvalla tämän uskonnon opetus on pakollista, ellei osallistu ennemmistön uskonnonopetukseen. Tämä on kantelukirjoituksen mukaan virheellinen lain tulkinta. Kantelukirjoituksessa väitetään myös, että koulutuskeskus ei anna katoliseen kirkkoon tai islamilaiseen uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluvan osallistua koulun tarjoamaan korvaavaan opetukseen tai lisäkursseihin. Lomakkeen (f) 5 kohdan mukaan myöskään muuhun rekisteröityyn uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluva oppilas ei voisi huoltajan ilmoituksella osallistua koulun tarjoamaan korvaavaan opetukseen oman uskonnon opetuksen järjestyttyä, vaikka huoltaja ei olisikaan pyytänyt korvaavaa opetusta. Toisaalta lomakkeen (e) kohta 5 sallii opiskelijan torjua katso-musopetuksen.

Uskonnonvapauslain 13 §:n 5 momenttia on Espoon koulutuskeskuksen mukaan tulkittu niin, että ainoastaan siinä tapauksessa, että opiskelija ei pidä järjestettävää uskonnon opetusta oman uskontonsa opetuksena, opiskelija voisi kieltäytyä osallistumista järjestettyyn oman uskontonsa opetukseen. Selvityksen mukaan asiassa on toimittu Opetushallituksen ja opetusministeriön antamien ohjeiden mukaisesti

Kannanotto:

Olen edellä mainitussa toisessa kanteluasiassa käsitellyt Opetushallituksen tiedotteen asianmukaisuutta myös siltä osin kuin se koskee oman uskonnon opetuksen pakollisuutta. Mainitun kantelun mukaan tiedote on tässä tarkoitetun kysymyksenkin osalta johtanut käytännössä kouluissa väärinymmärryksiin.

Opetushallitus totesi tuosta kantelukirjoituksesta antamassaan selvityksessä, että perusopetuslain 13 §:n 1 momentin mukaan perusopetuksen järjestäjän tulee järjestää oppilaiden ennemmistön uskonnon mukaista uskonnon opetusta. Opetus järjestetään tällöin sen mukaan, mihin uskonnolliseen yhdyskuntaan oppilaiden ennemmistö kuuluu. Tähän uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluvat oppilaat osallistuvat

oman uskontonsa opetukseen. Pykälän 2 momentin mukaan vähintään kolmelle evankelis-luterilaiseen kirkkoon tai vähintään kolmelle ortodoksiseen kirkkokuntaan kuuluvalla oppilaalla, jotka eivät osallistu 1 momentissa tarkoitettuun uskonnon opetukseen, järjestetään heidän oman uskontonsa opetusta.

Edellä mainittujen perusopetuslain säännösten mukaan evankelis-luterilaiseen kirkkoon ja ortodoksiseen kirkkokuntaan kuuluville järjestetään oman uskonnon opetusta aina kun kolmen oppilaan ehto täyttyy. Heillä on myös velvollisuus osallistua opetukseen.

Edellä mainitun säännöksen 3 momentin mukaan muuhun kuin 2 momentissa mainittuihin uskonnollisiin yhdyskuntiin kuuluville vähintään kolmelle oppilaalle, jotka eivät osallistu enemmistön uskonnon mukaiseen uskonnon opetukseen, järjestetään heidän oman uskontonsa opetusta.

Mainittu säännös siis velvoittaa koulutuksen järjestäjien järjestämään muihin kuin evankelis-luterilaisen kirkkoon ja ortodoksiseen kirkkokuntaan kuuluville oman uskonnon opetusta, jos vähintään kolmen saman uskonnollisen yhdyskunnan oppilaan huoltajat sitä pyytävät. Tässä säännöksessä on kysymys opetuksen järjestämisvelvoitteesta. Säännöksestä ei kuitenkaan Opetushallituksen antaman selvityksen mukaan käy ilmi, onko niillä samaan uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluvilla oppilailla, joiden huoltajat eivät ole pyytäneet opetuksen järjestämistä, velvollisuus osallistua opetukseen.

Perusopetuslain 11 §:n mukaan kaikille yhtenäisenä aineena (pakollisena aineena) opetetaan uskontoa tai elämäkatsomustietoa. Perusopetuslain 13 §:n 5 momentin toisen virkkeen mukaan uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluvalla oppilaalla, jolle ei järjestetä hänen oman uskontonsa opetusta, opetetaan huoltajan pyynnöstä elämäkatsomustietoa. Näin ollen oppilas, jonka oman uskonnon opetusta järjestetään, ei voi osallistua elämäkatsomustiedon opetukseen. Tämä puoltaa Opetushallituksen mukaan sitä kantaa, "että tällaisessa tapauksessa oppilaalla olisi velvollisuus osallistua oman uskontonsa opetukseen, vaikka hänen huoltajansa ei ole pyytänyt opetuksen järjestämistä, kun uskonto tai elämäkatsomustieto on lähtökohtaisesti pakollinen oppiaine perusopetuksessa".

Toisaalta tulee pohdittavaksi, voiko vähintään kolmen huoltajan uskonnon opetuksen järjestämistä koskeva pyyntö aiheuttaa opetukseen osallistumisvelvoitetta jollekin muulle samaan uskonnolliseen yhdyskuntaan kuuluvalla oppilaalla, jonka huoltaja ei ole esittänyt kyseistä pyyntöä. Opetushallituksen näkemyksen mukaan on epäselvää, voiko tällaista osallistumisvelvoitetta syntyä ilman nimenomaista lainsäädännöstä.

Opetushallitus viittaa mainitussa asiassa antamassaan lisälausunnossaan opetuslainsäädännön käsikirjaan (Pentti Arajärvi ja Merja Aalto-Setälä, Edita Prima Oy, Helsinki, 2004, s 117) jossa todetaan, että " opetusta annetaan vain niille oppilaille, joiden huoltajat sitä pyytävät, vaikka koulussa olisi muitakin kyseessä olevaan yhdyskuntaan kuuluvia oppilaita. Mikäli huoltaja ei opetusta pyydä, ei koulu anna opetusta ".

Edellä kerrotuilla perusteilla Opetushallitus toteaa, että perusopetuslain 13 §:n 5 momentti on epäselvä siltä osin kuin on kysymys muiden kuin niiden oppilaiden, joiden huoltajat ovat pyytäneet oman uskonnon opetusta, velvollisuudesta osallistua oman uskonnon opetukseen. Asiassa on sekä velvollisuuden olemassaoloa puoltavia että sitä vastustavia näkökohtia. Lainvalmisteluasiakirjoista ei saa opetushallituksen lausunnon mukaan tukea kummallekaan kannalle. Tästä syystä perusopetuslain uskonnon- ja elämäkatsomustiedon opetusta koskevaa säännöstä tulisi Opetushallituksen mukaan täsmentää tältä osin. Sama koskee lukiolain vastaavaa säännöstä.

Olen tuohon toiseen kantelukirjoitukseen antamassani päätöksessä yhtynyt Opetushallituksen esittämään kannanottoon siitä, että perusopetuslain ja lukiolain uskonnon- ja elämäkatsomustiedon opetusta koskevat säännökset tulisi täsmentää tältä osin. Olen siinä yhteydessä myös lausunut, että nykyisessä tulkinnanvaraisessa tilanteessa pidän kuitenkin perustellumpana tulkintana sitä, että ilman nimenomaista säännöstä kyseistä osallistumisvelvollisuutta ei tulisi asettaa.

Mitä tulee kysymykseen osanotto-oikeuden rajoittamisesta koulun korvaavaan opetukseen tai lukion korvaaviin kursseihin viittaa myös edellä esittämäni kannanottoon. Asia ei anna sen johdosta tässä yhteydessä puoleltani aiheutta enempää.

3.5

Koulutuskeskuksen varautuminen järjestämään poikkeuksellisia suoritusoikeuksia puutteellisen ja virheellisen tiedotuksensa korvaamiseksi

Kantelukirjoituksen kohdassa 6 on kysymys siitä, mitä tapahtuu, jos lukion opiskelija saa tiedon uusista oikeuksistaan ja mahdollisuuksistaan vasta lukuvuoden jo edettyä pitkälle ja silloinkin ehkä vain satumalta. Kantelukirjoituksen mukaan ei ole selvää, miten koulutuskeskuksen mukaan olisi meneteltävä tilanteessa, joka aiheutuisi kurssin vaihtamisesta turhaan myöhään koulutuskeskuksen puutteellisen ja virheellisen tiedotuksen vuoksi.

Kannanotto

Olen edellä kohdassa 3.3 käsitellyt kysymystä koulutuskeskuksen tiedottamisesta. Kaupungin antamassa selvityksessä todetaan muun muassa, että elämäkatsomustietoon on helppo päästä kesken lukuvuodenkin, koska kyseistä ainetta opetetaan miltei jokaisessa koulussa Espoossa.

Oikeusasiamies ei voi toimivaltansa puitteissa antaa ohjeita siitä, millä tavalla hänen valvontaansa kuukuvan viranomaisen tulisi yksittäisessä asiassa menetellä.

3.6

Koulutuskeskuksen suuntautuminen uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomia vastaan

Kantelukirjoituksessa esitetään lukumääräarviot uskonnollisiin yhdyskuntiin kuulumattomista ja eräitä olettamuksia, jotka koskevat opiskelijoita, jotka haluaisivat siirtyä elämäkatsomustietoon omalla päätöksellään. Kantelukirjoituksen mukaan ei voi välttyä ajatukselta, että tiedotus opiskelijoille on saanut olla huonoa juuri siksi, että ei ole välitetty siitä mahdollisesti suuresta joukosta, joka on toivonut siirtoa uskonnonopetuksesta elämäkatsomustietoon ja joilla nyt olisi oikeus tehdä tämä siirto omalla päätöksellään.

Kannanotto

Totean, että tämän kantelussa esitetyn väitteen johdosta ei voida arvioida koulutuskeskuksen menettelyn asianmukaisuutta. Toisaalta on ilmennyt eräitä puutteita, joista osa on Opetushallituksen tiedotteen aiheuttamia. Selvitys ei kuitenkaan anna perusteita katsoa viranomaisen tarkoituksensa olleen kehottaa toimimaan harhaanjohtavasti.

3.7

Perustuslain rajoittaminen ja toimiminen vastoin eduskunnan kantaa uskonnollisista tilaisuuksista omantunnonsyistä vapauttamisessa

Kantelukirjoituksen tässä kohdassa viitataan koulutuskeskuksen lomakkeisiin (g ja h) ja todetaan, että koulutuskeskuksen lomakkeiden perustelu poikkeaa oman uskonnollisen yhdyskunnan uskonnollisista tilaisuuksista vapautumisen suhteen siitä, mitä uuden uskonnonvapauslainsäädännön valmistelun yhteydessä päätettiin.

Kannanotto

Olen edellä kohdassa 3.3 käsitellyt tässä kantelukirjoituksen kohdassa tarkoitetut kysymykset. Asia ei anna aiheutta sen johdosta enempään.

4

YHTEENVETO JA TOIMENPITEET

Olen edellä todennut, että kantelussa arvosteltu Espoon suomenkielisen koulutuskeskuksen menettely on yleisesti perustunut koulutuskeskuksen Opetushallituksesta saamaan tiedotteeseen. Olen tässä yhteydessä ja jo aikaisemmin erään toisen kantelun ratkaisun yhteydessä todennut kysymyksessä olevan tiedotteen eräiltä osin tulkinanvaraiseksi. Lisäksi on ilmennyt, että osa tiedotteen puutteista johtuu kyseisen lainsäädännön puutteista. Kyseiset virhetulkintamahdollisuudet ja puutteellisuudet tulisi mahdollisimman nopeasti korjata.

Olen eri yhteydessä pyytänyt Opetushallitusta 31.12.2005 mennessä ilmoittamaan, mihin toimenpiteisiin se on asiassa ryhtynyt.

Selvitys ei ole tuonut esiin Espoon kaupungin suomenkielisen koulutuskeseuksen tai sen yksittäisten virkamiesten toiminnassa sellaista virheellistä menettelyä, joka antaisi minulle aihetta muihin toimenpiteisiin.

Liitän tähän päätökseen tiedoksi mainitsemani toisen kanteluun (Dnr 1705/4/03) 6.6.2005 antamani päätöksen.

Apulaisoikeusasiamies

Ilkka Rautio

Vanhempi
oikeusasiamiehensihteeri

Henrik Åström